

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ B., s.r.o.**, so sídlom v P., IČO: X., **2/ P., s.r.o.**, so sídlom v P., IČO: X., **3/ C., s.r.o.**, so sídlom v P., IČO: X., **4/ P. J. - C.**, s miestom podnikania v P., IČO: X., zastúpených JUDr. M. F., advokátom so sídlom v P., proti žalovanému **P.**, so sídlom v P., o **náhradu za užívanie nehnuteľnosti**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 25 C 96/2010, o dovolaní žalobcov 1/ až 4/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 8. októbra 2013 sp. zn. 9 Co 62/2012 v spojení s opravným uznesením tohto súdu z 3. decembra 2013 sp. zn. 9 Co 62/2012, takto

r o z h o d o l :

Napadnutý rozsudok v spojení s opravným uznesením **z r u š u j e** v potvrdzujúcom výroku a vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania.

Vec v rozsahu zrušenia vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobcovia 1/ až 4/ sa v konaní domáhali, aby súd uložil žalovanému – vlastníkovi inžinierskej stavby (cesty III. triedy č. X. vybudovanej na základe stavebného povolenia čj. Dopr. 3988/OD-83 vydaného 18. marca 1983 Okresným národným výborom v Prešove) v katastrálnom území S. zriadenej na pozemkoch v ich vlastníctve povinnosť vrátiť im to, o čo sa obohatil bezodplatným užívaním ich pozemkov (§ 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka). Žalobca 1/ – vlastník nehnuteľnosti vedenej na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – zastavané plochy a nádvoria vo výmere X. m² žiadal zaplatiť 1 654,13 € s príslušenstvom, žalobca 2/ – vlastník nehnuteľnosti vedenej na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – zastavané plochy a nádvoria vo výmere X. m² žiadal zaplatiť 1 522,18 € s príslušenstvom, žalobca 3/ – vlastník nehnuteľnosti vedenej na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – zastavané plochy a nádvoria vo výmere X. m² žiadal zaplatiť 1 807,25 €

s príslušenstvom a žalobca 4/ – vlastník nehnuteľnosti vedenej na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – zastavané plochy a nádvorcia vo výmere X. m² žiadal zaplatiť 1 675,81 € s príslušenstvom. Žalobcovia argumentovali tým, že tieto pozemky boli geometrickým plánom odčlenené od pozemku vedeného na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – zastavané plochy a nádvorcia vo výmere X. m² vo vlastníctve obchodnej spoločnosti C., s.r.o.; vlastníctvo odčlenených pozemkov nadobudli kúpnyimi zmluvami uzatvorenými s touto obchodnou spoločnosťou v roku 2009. Žalovaný sa ich užívaním bezdôvodne obohacuje, lebo im neposkytuje žiadnu odplatu.

Okresný súd Prešov rozsudkom z 31. mája 2012 č.k. 25 C 96/2010-274 žalobu žalobcov 1/ až 4/ zamietol. Vychádzal z toho, že obchodná spoločnosť C., s.r.o. nemohla byť vlastníčkou nehnuteľnosti v katastrálnom území S. vedenej na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – zastavané plochy a nádvorcia vo výmere X. m², lebo kúpnu zmluvu uzatvorila 13. marca 2007 so subjektom, ktorý nebol jej vlastníkom. Predmetná nehnuteľnosť nebola totiž vo vlastníctve úpadcu A., a.s. (ďalej len „A.“) v likvidácii. Do majetku A. bola vložená iba parcela č. X. a na nej sa nachádzajúce stavby s príslušenstvom. Vlastníctvo tejto obchodnej spoločnosti k parcelám č. X. a X./ bolo na liste vlastníctva č. X. zapísané len omylom, v dôsledku nesprávneho postupu katastrálneho úradu. Vzhľadom na to nemohla táto spoločnosť platne previesť vlastníctvo sporných parciel na C., s.r.o. a tá neskôr na žalobcov 1/ až 4/. V okolnostiach prejednávanej veci nemohlo dôjsť ani k vydržaniu pozemkov. Keďže vydania bezdôvodného obohatenia voči žalovanému sa domáhajú tí, ktorí nemajú k sporným pozemkom žiadne právo, bolo potrebné žalobu zamietnuť. O trovách konania rozhodol súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobcov Krajský súd v Prešove rozsudkom z 8. októbra 2013 sp. zn. 9 Co 62/2012 návrh žalobcov 1/ až 4/ na prerušenie konania zamietol, napadnutý rozsudok potvrdil a účastníkom nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že k zápisu vlastníctva A. na liste vlastníctva č. X. došlo iba omylom, bez relevantného právneho dôvodu. Bezprostredná právna predchodkyňa žalobcov 1/ až 4/ (C., s.r.o.) nadobudla ale vlastníctvo predmetnej parcely inak. V konkurznom konaní, ktoré bolo na Krajskom súde v Košiciach vedené pod sp. zn. 5 K 169/01 na majetok A., podalo Mesto P. 5. decembra 2003 návrh na vylúčenie parcely č. X. z konkurznej podstaty úpadcu, tento návrh ale neskôr vzalo späť, preto Krajský súd v Košiciach uznesením z 10. novembra 2006 č.k. 20 Cbi 59/2003 konanie o tomto návrhu zastavil. V dôsledku toho bolo potrebné mať za to, že

predmetná nehnuteľnosť bola do súpisu zaradená oprávnené a správca konkurznej podstaty je oprávnený speňažiť ju. K speňaženiu tejto nehnuteľnosti v prospech kupujúcej C., s.r.o. došlo kúpnu zmluvou z 13. marca 2007, ku ktorej dal súhlas konkurzný súd opatrením zo 7. februára 2007 č.k. 5 K 169/01-140. C. s.r.o. takto nadobudla do vlastníctva pozemok zapísaný na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – zastavané plochy a nádvoría vo výmere X. m² a neskôr previedla odčlenené časti tejto parcely na žalobcov 1/ až 4/. Skutočnosť, že žalobcovia 1/ až 4/ sú vlastníkami odčlenených častí, nezakladá ich nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemkov žalovaným. Stavba pozemnej komunikácie sa začala 14. marca 1983 na pozemku vo vlastníctve štátu, skolaudovaná bola 12. februára 1992. O toto vlastníctvo prišiel vtedajší vlastník nekompetentným konaním správy katastra a samotného vlastníka v priebehu konkurzného konania. C., s.r.o. kupovala uvedenú nehnuteľnosť s plným vedomím, že je zastavaná pozemnou komunikáciou, ktorú nebude môcť nikdy v budúcnosti reálne užívať. Treba totiž rozlišovať medzi zriadením pozemnej komunikácie na pozemku bez súhlasu jeho vlastníka a zriadením takejto pozemnej komunikácie na pozemku vo vlastníctve vlastníka stavby, pričom až neskôr dôjde k zmene vlastníctva pozemku jeho prevodom na inú osobu. Nový vlastník pozemku nemôže nadobudnúť k tomuto pozemku viac práv, ako mal predchádzajúci vlastník. Pokiaľ pôvodný vlastník na svojom pozemku zriadil stavbu pozemnej komunikácie v jeho vlastníctve a umožnil ho bezodplatne užívať tretím osobám, vstupuje nový vlastník pozemku do daného právneho stavu. V preskúmvanej veci pôvodný vlastník pozemku (štát) nemal právo požadovať od vlastníka stavby pozemnej komunikácie (od seba) bezdôvodné obohatenie a nemal právo ani sám so sebou uzavrieť nájomnú zmluvu. Nadobudnutím vlastníctva k takémuto pozemku sa nerozšíril rozsah práv nadobúdateľa. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Návrh žalobcov 1/ až 4/ na prerušenie konania zamietol s odôvodnením, že pre to neboli dané procesné predpoklady vyplývajúce z § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovenia § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ až 4/ dovolanie, v ktorom namietli, že postupom odvolacieho súdu im bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Po opísaní priebehu konaní na prvostupňovom a odvolacom súde uviedli, že sa stotožňujú s právnym názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého C., s.r.o. nadobudla v priebehu konkurzného konania vlastníctvo parciel č. X./2 a X. zapísaných na liste vlastníctva č. X. pre katastrálne územie S. a žalobcovia 1/ až 4/ sú teda vlastníkami z tejto

parcely odčlenených parciel. Nemôžu ale súhlasiť s jeho názorom, že im ako vlastníkom týchto parciel nepatrí žiadna náhrada za to, že žalovaný využíva na ich pozemkoch zriadenú komunikáciu bez adekvátneho protiplnenia. Právne závery odvolacieho súdu sú v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami a nezodpovedajú zákonu. Odvolací súd v porovnaní so súdom prvého stupňa založil svoje rozhodnutie na odlišných skutkových a právnych okolnostiach. V prejednávanej veci súd prvého stupňa žalobu zamietol preto, lebo žalobcovia 1/ až 4/ nie sú vo veci aktívne legitimovaní (vlastníkom pozemkov nebola C., s.r.o., preto ani jej právni nástupcovia nemôžu byť vlastními). Odvolací súd – naopak – mal za to, že žalobcovia 1/ až 4/ sú v danom prípade aktívne vecne legitimovaní (C., s.r.o. nadobudla vlastníctvo pozemkov a ich odčlenené časti platne previedla na žalobcov), nepriznal im ale nárok na náhradu za bezodplatné užívanie ich pozemkov. Dovoláním napadnuté rozhodnutie je nesprávne a bez náležitého opodstatnenia popiera právo vlastníka pozemku na vydanie toho, o čo sa vlastník stavby stojacej na pozemku bezdôvodne obohacuje bezodplatným užívaním pozemku. Nečakané rozhodnutie odvolacieho súdu odňalo žalobcom možnosť spochybníť odlišné právne závery súdu na inštančne vyššom súde. K žalobcami namietanej procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. došlo v dôsledku nerešpektovania ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p. a porušenia princípu dvojinstančnosti konania. Navyše, odvolací súd dostatočne nevysvetlil dôvody svojho rozhodnutia, ktoré je so zreteľom na to nepreskúmateľné. Z týchto dôvodov žiadali napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj ním potvrdený prvostupňový rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že – i keď nesúhlasí so záverom o vlastníctve žalobcov k sporným pozemkom [ktorý sa prieči právnym záverom vyjadreným najvyšším súdom v rozhodnutí z 11. septembra 2009 sp. zn. 5 Cdo 194/2008] – predsa len napadnutý rozsudok považuje za vecne správny, lebo neopodstatnená žaloba bola v konečnom dôsledku právoplatne zamietnutá. Pripomenul, že 1. júla 2009 nadobudol účinnosť zákon č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Týmto zákonom vzniklo na predmetných pozemkoch vecné bremeno v prospech vlastníka stavby (cesty). Vlastníkovi pozemku nepatrí žiadna náhrada z titulu bezdôvodného obohacovania sa, nanajvýš (ak vôbec) iba jednorazová náhrada za zaťaženie pozemku vecným bremenom vo verejnom záujme.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

1. Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V danom prípade je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. V zmysle ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Dovolanie je tiež prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Dovolanie žalobcov nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ale proti takému potvrdzujúcemu rozsudku, ktorý nemá znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.; najvyšší súd dosiaľ v tejto veci nerozhodoval, preto ani nevyslovil záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Prípustnosť podaného dovolania preto z § 238 O.s.p. nevyplýva.

2. So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. a dovoláciu argumentáciu žalobcov sa najvyšší súd zaoberal otázkou, či dovolanie nie je prípustné v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci

sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania žalobcov preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

3. Dovolatelia namietajú, že v konaní im bola odňatá možnosť pred súdom konať.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv – viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

3.1. K námietke žalobcov, že odvolací súd im odňal možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) tým, že svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil a tým spôsobil jeho

nepreskúmateľnosť, najvyšší súd uvádza, že jeho judikatúra (viď R 111/1998) zastáva názor, podľa ktorého nepreskúmateľnosť nie je procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ale (len) inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá však nezakladá prípustnosť dovolania. Tento názor je plne opodstatnený aj v prejednávanej veci a nie je dôvod odkloniť sa od tohto názoru. Na obdobnom závere spočívajú aj ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 290/2009, 3 Cdo 138/2010, 3 Cdo 49/2011, 3 Cdo 165/2011, 3 Cdo 84/2012, 3 Cdo 49/2013, 3 Cdo 276/2013, 3 Cdo 10/2014, 3 Cdo 55/2014 a 3 ECdo 28/2014, resp. 1 Cdo 140/2009, 1 Cdo 181/2010, 2 M Cdo 18/2008, 2 Cdo 83/2010, 4 Cdo 310/2009, 5 Cdo 290/2008, 5 Cdo 216/2010, 6 Cdo 25/2012, 7 Cdo 52/2011, 7 Cdo 109/2011, 1 ECdo 10/2014).

Správnosť takéhoto nazerania na problematiku nepreskúmateľnosti rozhodnutia a jej dôsledkov potvrdzujú tiež rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 184/2010, III. ÚS 184/2011, I. ÚS 264/2011, I. ÚS 141/2011, IV. ÚS 481/2011, III. ÚS 148/2012, IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 208/2012, IV. ÚS 90/2013, I. ÚS 287/2014). V náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 ústavný súd uviedol, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“. Ústavný súd v uznesení z 27. marca 2014 sp. zn. IV. ÚS 196/2014 zotrval „na opakovane vyslovenom závere (napr. IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012) o ústavnej udržateľnosti názoru najvyššieho súdu, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.“. Obdobnú argumentáciu zvolil ústavný súd aj v uznesení zo 4. júna 2014 sp. zn. I. ÚS 287/2014, ktorým ako zjavne neopodstatnenú odmietol sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu z 23. januára 2014 sp. zn. 3 Cdo 139/2012. V uznesení zo 14. januára 2015 sp. zn. III. ÚS 1/2015 konštatoval, že najvyšší súd v súlade so svojou stabilnou „dovolacou“ judikatúrou náležite zdôvodnil, prečo nedostatočné odôvodnenie odvolacieho rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Postoj najvyššieho súdu v tejto otázke nesignalizuje arbitrárnosť či zjavnú neodôvodnenosť, a to hlavne s ohľadom na povahu dovolacieho

konania ako mimoriadneho opravného konania, ktorým sa preskúmava právoplatné rozhodnutie a zasahuje sa ním do nastoleného stavu právnej istoty účastníkov konania.

Možno preto zhrnúť, že ak by aj dovolaním napadnuté rozhodnutie nebolo dostatočne preskúmateľné, nezakladalo by to prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

3.2. Námiетка žalobcov o nepredvídateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu je opodstatnená z týchto dôvodov:

V danom prípade súd prvého stupňa zamietol žalobu (iba) z dôvodu, že žalobcovia 1/ až 4/ nie sú v danej veci aktívne legitimovaní, lebo nie sú vlastníkami sporných nehnuteľností. Otázku, či by inak (v prípade ich vlastníctva) mali voči žalovanému nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, súd prvého stupňa neriešil. Odvolací súd – na rozdiel od toho – dospel k záveru, že žalobcovia sú vlastníkami sporných nehnuteľností, preto sú v danom prípade aktívne vecne legitimovaní. Nezostal však len pri tomto konštatovaní, ale pri právnom posudzovaní veci postúpil ďalej a právne závery prijal aj v otázke, či sa žalovaný na úkor žalobcov bezdôvodne (ne)obohacuje.

V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu sa rozhodnutie, ktorým odvolací súd v merite veci za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorá nebola predtým predmetom posudzovania súdom prvého stupňa, považuje za „prekvapivé rozhodnutie“. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch, než rozhodnutie súdu prvého stupňa (vid' napríklad uznesenie najvyššieho súdu zo 17. septembra 2009 sp. zn. 3 Cdo 102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvého stupňa „nečakane“ založené na nepredvídateľne iných („nových“) dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvého stupňa, pričom účastník konania v danej procesnej situácii nemal možnosť namietať správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (vid' uznesenie najvyššieho súdu zo 14. júla 2011 sp. zn. 5 Cdo 46/2011).

Zabrániť vydávaniu „nepredvídateľných“ má ustanovenie § 213 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého má odvolací súd postupovať vtedy, keď dospeje k záveru, že sa na vec – podľa jeho názoru – vzťahuje také ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní zo strany súdu prvého stupňa nebolo použité, je však pre rozhodnutie vo veci určujúce.

Z dovolaním napadnutého rozsudku je zrejmé, že odvolací súd dôvody pre svoje rozhodnutie vyvodzoval medziiným z aplikácie ustanovenia § 123 Občianskeho zákonníka. Rovnako – i keď bez výslovného označenia konkrétnych paragrafov – bezpochyby aplikoval aj ustanovenia Občianskeho zákonníka o bezdôvodnom obohatení a o medziach výkonu vlastníckych práv. Tieto zákonné ustanovenia, ktoré odvolací súd považoval pre rozhodnutie za určujúce, ale súd prvého stupňa neaplikoval. Išlo teda o procesnú situáciu, na ktorú sa vzťahuje § 213 ods. 2 O.s.p. Odvolací súd ale toto ustanovenie nerešpektoval.

Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom pod R 33/2011 konštatoval, že pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníka konania v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom od 15. októbra 2008, aby sa vyjadril k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pokiaľ teda odvolací súd v danom prípade potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa z iného dôvodu, než bol dôvod zamietnutia žaloby súdom prvého stupňa bez toho, aby predtým postupoval podľa uvedeného ustanovenia, išlo o procesne nesprávny postup odvolacieho súdu, ktorý mal za následok porušenie zásady dvojinštančnosti konania a viedol k odňatiu možnosti žalobcov pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

4. So zreteľom na bod 3.2. došiel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobcov 1/ až 4/ je nielen procesne prípustné podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ale zároveň tiež opodstatnené.

Dovolací súd z týchto dôvodov napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 11. júna 2015

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková